

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

25.03.2021

Vår ref:

2021/3031

Deres dato:

«REFDATO»

Deres ref:

«REF»

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Anne Kristine Guttormsen, 78 95 05 90

Høring av ny forskrift om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og Finnmark - høringsfrist 9. mai 2021

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i løpet av vinteren 2020/2021 evaluert tilskuddsordningene under regionale miljøtilskudd for vårt fylke.

Disse har vært med i evalueringsgruppa:

- Bjørn Tore Søfting for Finnmark bondelag
- Svein Olav Thomassen for Troms bondelag
- Margrethe Figved for Troms bonde- og småbrukarlag
- Jon Nikolaisen for Finnmark bonde- og småbrukarlag
- Laura Bunse for kommunene i Troms og Finnmark
- Aase Berg for Statsforvalteren i Troms og Finnmark
- Anne Kristine Guttormsen for Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Evalueringsgruppa har hatt i alt fem møter. Alle miljøtemaene i det regionale miljøtilskuddet for Troms og Finnmark har blitt gjennomgått i møtene. Det har vært eksterne innledere på flere av miljøtemaene. Alle i evalueringsgruppa har kommet med innspill til Statsforvalteren om hvordan tilskuddsordningene fungerer med dagens innretning. Etter evalueringa av tilskuddsordningene har Statsforvalteren kommet til at det er behov for å gjøre flere endringer i forskrifta. Dette er bakgrunnen for at det kommer en forskriftsendring midt i programperioden.

Vi gjør oppmerksom på at endringene Statsforvalteren foreslår å gjøre nå er resultat av vår vurdering av de innspillene som har kommet inn i løpet av evalueringsarbeidet. Det er ikke utarbeidet en rapport fra evalueringsarbeidet med omforente anbefalinger om hvilke endringer som bør gjøres i forskrifta. Endringsforslagene representerer derfor ikke nødvendigvis synet til alle deltagerne i evalueringsgruppa. Høringa er åpen for alle. Det er viktig at også organisasjonene som har deltatt med representanter i evalueringa kommer med innspill til høringa.

Innspill til høringsutkastet

Det er åpent for alle å komme å med innspill på denne høringa. Høringsfristen er 9. mai 2021. Høringsinnspill sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark, postboks 700, 9815 Vadsø, eller på e-post til sftfpost@statsforvalteren.no. Merk innspill med vårt saksnummer 2021/3031.

Det regionale handlingsrommet ved fastsettelsen av forskrifta

Den gjeldende forskrifta om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Troms og Finnmark (RMP-forskrifta) tredde i kraft 1. juli 2019. Det nasjonale og det regionale miljøprogrammet, samt instruks om regionale miljøtilskudd fra Landbruksdirektoratet er grunnlagsdokumentene for RMP-forskrifta. Landbruksdirektoratets instruks viser hvilke tiltak vi kan velge mellom og RMP-programmet for perioden 2019-2022 viser hvilke tiltak som er valgt for Troms og Finnmark.

Landbruksdirektoratet har bestemt at formålet for de ulike tilskuddsordningene ikke skal inngå i forskriftsteksten. Formålet er likevel bindende for vår tolkning av bestemmelsen.

Landbruksdirektoratet understreker at Statsforvalteren ikke kan stille vilkår som går lengre enn formålet med tilskuddet eller er urimelig tyngende sett opp mot formålet man ønsker å oppnå.

Om høringa

Med denne endringa av forskrifta ønsker Statsforvalteren å forenkle det regionale miljøtilskuddet, både for søkerne og forvaltninga. Vi foreslår å endre fem av de eksisterende tilskuddsordningene, og vi foreslår å fjerne fire tilskuddsordninger. I tillegg foreslår vi en mindre endring i grunnvilkåret for å motta tilskudd. Det er også behov for å gjøre endringer i forskrifta der Troms og Finnmark er referert til som to fylker.

I 2020 ble det bestemt i jordbruksavtalen at det nye tilskuddet, *Klimarådgivning*, skal inn i det regionale miljøtilskuddet i alle fylka fra 2021. Utover dette er det ingen nye tiltak som innføres i RMP-forskrifta.

Forslag til endringer

Statsforvalteren foreslår å endre følgende bestemmelser i RMP-forskrifta:

- § 2. Virkeområde
- § 3. Grunnvilkår
- § 5. Drift av beitelag
- § 6. Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark
- § 8. Slått av verdifulle jordbrukslandskap
- § 13. Drift av seter
- § 19. Kantsone i eng

Statsforvalteren foreslår å fjerne følgende bestemmelser fra RMP-forskrifta:

- § 15. Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner
- § 18. Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet
- § 24. Ugrasbekjempelse i radkulturer
- § 25. Miljøavtale

Dette høringsbrevet har to vedlegg:

1. Utkast til manus for ny forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket i Troms og Finnmark.
2. Utkast til forskriftsvedlegg som viser en liste over hvilke områder § 19 gjelder for.

I stedet for å fastsette en endringsforskrift, ønsker Statsforvalteren å fastsette en helt ny forskrift som erstatter RMP-forskrifta fra 2019. Grunnen til dette er at endringene vi foreslår er ganske omfattende, og det er behov for en helt ny forskrift for å beholde en god struktur i forskrifta. Da forrige forskrift ble lagd var Troms og Finnmark to fylker. Etter at fylka er sammenslått, er det korrekt å lage ny forskrift og oppheve den gamle.

Nedenfor følger begrunnelse og forslag til ordlyd i forskriftas bestemmelser for alle endringene vi ønsker å gjøre. Alle tilskuddene er heretter listet opp kronologisk etter paragrafnummer i forskrifta fra 2019. Endringene som gjøres nå fører til noen endringer i nummering av både kapitler og paragrafer i den nye forskrifta. Dette påvirker alle bestemmelser fra og med § 15.

§ 2. Virkeområde

Etter at RMP-forskrifta ble fastsatt i 2019 har Troms og Finnmark blitt sammenslått til et fylke. Ordlyden i gjeldende forskrift henviser til Troms og Finnmark som to fylker. Det er derfor behov for å endre bestemmelsen om virkeområde for forskrifta.

Forslag til ordlyd

Bestemmelsen er fortsatt § 2 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen:

Forskrifta gjelder for Troms og Finnmark fylke.

§ 3. Grunnvilkår

Erfaringer fra søknadsomgangene i 2019 og 2020 viser at det er behov for å synliggjøre i grunnvilkåret at søker må disponere dyr hen søker tilskudd for. Dette har vært en uskreven regel, og de aller fleste søkerne disponerer dyra som danner grunnlaget for tilskuddet. Det finnes likevel eksempler på at kommuner har sett seg nødt til å godkjenne tilskudd der søker ikke disponerer dyr, fordi dette ikke er forskriftsfesta.

Forslag til ordlyd

Bestemmelsen er fortsatt § 3 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen. Endringer er markert med uthevet skrift.

Tilskudd etter denne forskrifta kan gis til

- a) foretak som har gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret. Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer, og må være registrert i Enhetsregisteret. **Foretaket må disponere dyr som danner grunnlag for tilskuddet.**
- b) beitelag kan søke tilskudd for drift etter § 5 Drift av beitelag. Med beitelag menes i denne forskrifta sammenslutninger som er registrert som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret, og som har til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite

§ 5. Drift av beitelag

Kart fra beitelagene brukes til å produsere nasjonale kart som viser beitetrykket i ulike områder. Informasjonssystem for beitebruk i utmark (IBU) er ei internettside som viser kartfesting av beitelag som får støtte gjennom regionale miljøtilskudd. IBU er lagd i samarbeid mellom statsforvalterne og NiBio. I tillegg til kartet er det samla historisk statistikk fra organisert beitebruk.

Beitelagskartet skal gi oversikt over beitenæringa sin arealbruk. Det er særlig egna i arbeid med kommunale beiteplaner. Grove kart, der for eksempel hele kommuner er tegna ut som ett beitelag, gir lite informasjon om beitebruken. Skal beitelagskarta ha bruksverdi er det viktig at tegninga av beiteområda er troverdig og oppdatert, ellers vil ikke informasjonen bli lagt vekt på.

Grensene følger ikke detaljerte eiendoms- og beiterettsgrenser, men viser områder som normalt blir brukt av organiserte beitelag. Grensene er ikke juridisk bindende eller gyldig som dokumentasjon av beiterett eller som grunnlag for å kreve beiteleie.

Erfaringer fra søknadsomgangene i 2019 og 2020 viser at det er behov for å legge inn et vilkår i forskrifta om at beitelaga må kartfeste hvilket område laget beiter i.

Forslag til ordlyd

Bestemmelsen er fortsatt § 5 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen. Endringer er markert med uthevet skrift.

Det kan gis tilskudd for drift av beitelag som oppfyller vilkårene i § 3b.

Beitelaget må ha minst 2 aktive medlemmer, det vil si medlemmer med egne besetninger som deltar i beitelagsaktivitetene.

Laget må organisere effektivt og forsvarlig tilsyn og sanking av dyr i beiteområdet.

Laget må kartfeste hvilket område dyrene beiter i. Kartet skal vise det faktiske området dyrene beiter i.

Tiltaksklasser: Storfe/hest, småfe.

Tilskuddet utmåles per dyr sluppet på utmarksbeite

§§ 6 og 8. Beiting og slått av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Det er de samme områdene som kvalifiserer til tilskudd etter §§ 6 og 8. Det er uklart for søkerne og den kommunale landbruksforvaltningen hvilke områder i Troms som kvalifiserer til å søke om disse tilskuddene.

For Troms vises det til områder definert innenfor jordbrukslandskapstype «Kysten av Troms». Dette er områder som er beskrevet i rapport 13/1999 fra NIJOS (som nå heter NiBio). Kartet som har vært brukt til nå er vanskelig tilgjengelig og vanskelig å tyde. Områdene er kartfestet i NordAtlas under navnet «landbruksregion kystbygder Troms». Vi endrer derfor formuleringa i forskrifta slik at det blir lettere for å søkerne å finne frem til hvilke områder ordningene gjelder for.

Områdene som tilskuddene dekker i Finnmark, er klart definert i forskrifta. Her er det kun behov for mindre presiseringer.

Forslag til ordlyd i § 6

Bestemmelsen er fortsatt § 6 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen. Endringer er markert med uthevet skrift.

Det kan gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbruksarealer. Arealet må være fulldyrka, overflatedyrka eller innmarksbeite. Beitetid må minimum være 5 uker i søknadsåret.

I Troms gjelder tilskuddet for landbruksregion kystbygder Troms som er definert i NordAtlas.

I Finnmark gjelder tilskuddet for gårdsbruk uten helårs veiforbindelse i **hele** Finnmark; **og for arealer som ligger ytterst ved havet eller minimum 200 meter over havet i følgende kommuner:** Kautokeino, Loppa, Hammerfest, Måsøy, Nordkapp, Berlevåg, Båtsfjord og Vardø. I tillegg kan tilskuddet gis **for arealer som ligger ytterst ved havet eller minimum 200 meter over havet i følgende** begrensede områder: Øyene Seiland, Stjernøya og Sørøya, Veidnesklubben i Lebesby, Nordkynhalvøya, Langfjorden i Gamvik kommune og områdene i Vadsø kommune øst for Vadsø by.

Det kan ikke gis tilskudd etter både § 6 og § 8 til samme areal.

Tilskuddet utmåles per dekar

Forslag til ordlyd i § 8

Bestemmelsen er fortsatt § 8 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen. Endringer er markert med uthevet skrift.

Det kan gis tilskudd for slått av fulldyrka eller overflatedyrka areal for å opprettholde verdifulle jordbrukslandskap.

I Troms gjelder tilskuddet for landbruksregion kystbygder Troms som er definert i NordAtlas.

I Finnmark gjelder tilskuddet for gårdsbruk uten helårs veiforbindelse i **hele** Finnmark; **og for arealer som ligger ytterst ved havet eller minimum 200 meter over havet i følgende kommuner:** Kautokeino, Loppa, Hammerfest, Måsøy, Nordkapp, Berlevåg, Båtsfjord og Vardø. I tillegg kan tilskuddet gis **for arealer som ligger ytterst ved havet eller minimum 200 meter over havet i følgende** begrensede områder: Øyene Seiland, Stjernøya og Sørøya, Veidnesklubben i Lebesby, Nordkynhalvøya, Langfjorden i Gamvik kommune og områdene i Vadsø kommune øst for Vadsø by.

Det kan ikke gis tilskudd etter både § 6 og § 8 til samme areal.

Tilskuddet utmåles per dekar

§ 13. Drift av seter

Forskrifta åpner per i dag ikke for at søkere med melkesau kan få tilskudd til drift av seter. Ettersom det finnes melkesau i fylket ønsker vi å åpne for at også melkesau på seter kvalifiserer til tilskudd. Dette har tidligere vært løst ved at Statsforvalteren har gitt dispensasjon fra forskrifta, noe som er unødig arbeidskrevende både for søker og forvaltninga.

Forslag til ordlyd

Bestemmelsen er fortsatt § 13 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår denne ordlyden i bestemmelsen. Endringer er markert med uthevet skrift.

Det kan gis tilskudd for drift av seteranlegg med melkeproduksjon. Produksjonsperioden skal vare minst seks uker per sesong. Melka som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra. **Produksjonen skal være minimum 45 liter kumelk, 25 liter geitemelk, eller 15 liter sauemelk i døgnet per seter.**

Tiltaksklasser: egen foredling, levering til meieri.

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 15. Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Det er mulig for søkerne å få tilskudd til å skjøtte automatisk freda kulturminner under regionale miljøtilskudd, § 14. Det er forvirrende å ha to nesten like tilskudd. De aller fleste søkerne vil kunne få større tilskuddsutbetaling ved å heller benytte seg av § 14, tilskudd til skjøtsel av automatisk fredete kulturminner. Tilskuddet til enkeltstående kulturminner er overflødig, og Statsforvalteren foreslår derfor å fjerne § 15.

Forslag til endringer

§ 15 oppheves. Av dette følger også at bestemmelsen i § 14 i den gjeldende forskrifta om at søker ikke kan få tilskudd etter både §§ 14 og 15 fjernes.

§ 18. Vedlikehold av turstier

Ved forrige rullering ble denne tilskuddsordninga endra slik at det nå kun er mulig å gi tilskudd til den delen av stien som går over eller inntil dyrka mark. Traktorveier kvalifiserer heller ikke til tilskudd. Bruksområdet for tilskuddsordninga er snevra inn slik at det er betydelig færre nå enn før som kvalifiserer for dette tilskuddet. Erfaringer fra søknadsomgangene i 2019 og 2020 viser at det er en del utfordringer med å forstå hvor det er mulig å få tilskudd til vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet. Statsforvalteren foreslår derfor å fjerne § 18.

Forslag til endringer

§ 18 oppheves.

§ 19. Kantsone i eng

Denne tilskuddsordninga var ny ved rulleringa i 2019. Områdene for dette tilskuddet er per i dag definert i vedlegg til forskrifta, og inkluderer jordbrukspåvirka vannforekomster som er kartlagt i vann-nett. Det er få områder som kvalifiserer til tilskudd slik områdene for dette tilskuddet er definert nå. Det er mange områder som ikke er kartlagt og som man derfor ikke har noe kunnskap om. Ut ifra et føre-var-prinsipp, bør det også åpnes for at områder der det er risiko for avrenning fra

jordbruksdrift innlemmes i bestemmelsen. Statsforvalteren vurderer at risikoen for påvirkning er størst i sidevassdrag og bekkeløp. Vi ønsker derfor å inkludere sidevassdrag og bekkeløp til større vassdrag der det er utbredt jordbruksdrift. Vedlegget viser hvilke områder som skal inkluderes i ordninga.

Forslag til endringer

Bestemmelsen blir § 17 i den nye forskrifta. Statsforvalteren foreslår at ordlyden i denne bestemmelsen ikke endres, men at vedlegget til forskrifta endres. Vedlegg 2 viser hvilke områder Statsforvalteren foreslår at dette tilskuddet skal gjelde for.

§ 24. Ugrasbekjempelse i radkulturer

Denne tilskuddsordninga var ny ved rulleringa i 2019. Ordninga har veldig liten oppslutning. Vi er usikre på om denne ordninga bør beholdes i vårt miljøprogram. Statsforvalteren foreslår å fjerne § 24 fra forskrifta, men dersom høringsinnspillene viser at det er ønske om å beholde denne ordninga får den bestå i denne programperioden.

Forslag til endringer

§ 24 oppheves.

§ 25. Miljøavtale

Denne tilskuddsordninga var ny ved rulleringa i 2019. Miljøavtale er et tilskudd som er vanskelig å forstå både for søkere og forvaltninga. I tillegg er de områdene tilskuddet gjelder for avgrenset til veldig få områder, som er definerte med jordbrukspåvirka vannforekomster i vann-nett. Det er få søkere på ordninga. Ordninga krever mye ressurser hos både kommunene og Statsforvalteren, fordi det er vanskelig å tolke vilkårene. Statsforvalteren foreslår derfor å fjerne § 25.

Forslag til endringer

§ 25 oppheves.

Nytt kapittel om Klimarådgivning

I 2020 ble det bestemt i jordbruksavtalen at det nye tilskuddet, Klimarådgivning, skal inn i det regionale miljøtilskuddet i alle fylka fra 2021. Partene i jordbruksoppgjøret har nå bestemt at klimarådgivning i første omgang innføres i en pilotfase på tre år slik at det kan gjøres justeringer etter hvert som en får erfaring med ordningen. Saken er omtalt på Landbruks- og matdepartementets nettsider 24. mars 2021.

Avtalepartene har lagt følgende rammer til grunn:

- Det settes som et krav at rådgivningsopplegg og tiltaksplan sikrer en god og helhetlig klimarådgivning med mål om at det skal gjennomføres klimatiltak på foretaket.
- Rådgivningen som tilbys skal omfatte en helhetlig gjennomgang av klimagassutslipp, karbonbinding og behov for klimatilpassing i produksjonen for hele foretaket.
- Innholdet i rådgivningen rettet mot søker må forhåndsgodkjennes før det kan gis tilskudd. Landbruksdirektoratet godkjenner tilbydere og rådgivningsopplegg som skal kvalifisere for tilskudd.
- Det blir to tiltaksklasser med mulighet for to tilskuddssatser: En-til-en-rådgivning og grupperådgivning.

- Det settes krav om utarbeidelse av tiltaksplan som skal lastes opp med søknaden. Dette vil også gi relevante opplysninger for kommunene som skal kontrollere at tiltaket er gjennomført.
- Tiltaksplanen skal også synliggjøre at effekten for andre miljøsyn er vurdert som en del av den helhetlige klimarådvingningen.
- Det stilles ikke krav gjennomføring av klimatiltakene som framkommer av tiltaksplanen som vilkår for tilskuddet.
- Det settes ikke begrensninger i hvor ofte man kan søke klimarådvingning, ut over at det kun er mulig å søke en gang per søknadsomgang. Dersom man søker flere ganger, må det imidlertid fremkomme tydelig fra søknaden at det er gjennomført helhetlig rådvingning på nytt, dvs. at det er gjort samlet gjennomgang av klimagassutslipp, karbonbinding og behov for klimatilpassing i produksjonen for hele foretaket. Tiltaksplanen skal oppdateres ved gjentatt søknad. Oppdatert plan legges ved søknaden som dokumentasjon.
- Forvaltningsrutinen for RMP følges for tilskudd til klimarådvingning. Det er mulig å søke tilskudd for klimarådvingning gjennomført i siste år fram til søknadsfristen, det vil si fra 15. oktober (året før søknadsfrist) til 15. oktober i søknadsåret.

Statsforvalteren foreslår at begge tiltaksklassene: *En-til en-rådvingning* og *grupperådvingning* tas inn i vårt miljøprogram.

Forslag til ordlyd

Hele bestemmelsen i forskrifta er ny, og blir § 22 i forskriftas kapittel 7:

Det kan gis tilskudd for klimarådvingning som er gjennomført i en søknadsperiode. En søknadsperiode er fra 15. oktober forrige år til 15. oktober i søknadsåret. Det kan bare gis tilskudd til klimarådvingning en gang per søknadsperiode.

Med klimarådvingning menes rådvingning som tar for seg en helhetlig gjennomgang av utslipp og opptak av klimagasser på gården, med sikte på å gjennomføre klimatiltak. Behov for klimatilpassing skal også inngå i rådvingningen. Innholdet i klimarådvingningen skal være godkjent av Landbruksdirektoratet.

Det er et vilkår for å motta tilskudd at søker leverer inn en tiltaksplan som er utarbeidet med bakgrunn i gjennomført klimarådvingning. Tiltaksplanen skal utarbeides i samarbeid mellom søker og klimarådgiver.

Dersom det søkes om tilskudd for gjennomført klimarådvingning i flere søknadsperioder, er det et vilkår for å få tilskudd at tiltaksplanen oppdateres for hver søknad. Det kan bare gis tilskudd for tiltaksplaner som er oppdatert med bakgrunn i gjennomført klimarådvingning for hver søknadsperiode.

Tiltaksklasser: En-til-en rådvingning, Grupperådvingning,

Utmåling: Stykk

Tiltaket skal ikke tegnes i kart.

Den videre prosessen

Høringa pågår frem til 9. mai 2021. Etter dette vurderer Statsforvalteren alle innspill som har kommet inn. Endringsforskrifta fastsettes i løpet av mai 2021. Endringene iverksettes fra og med årets søknadsomgang.

Med hilsen

Torhild Gjølme (e.f.)
landbruksdirektør

Anne Kristine Guttormsen
seniorrådgiver landbruk

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Forskriftsmanus
- 2 Utkast til forskriftsvedlegg

Mottakerliste:

Troms bonde- og småbrukarlag
Norges bondelag v/ Finnmark bondelag og Troms bondelag
Landbruksdirektoratet
Sámediggi / sametinget
Troms og Finnmark fylkeskommune
Finnmark bonde- og småbrukarlag
Kommunene i Troms og Finnmark